

Hoogwaterbeschermingsprogramma-2

22^e Voortgangsrapportage

Verslagperiode 1 januari 2022 – 30 juni 2022

Hoogwaterbeschermingsprogramma-2

22^e Voortgangsrapportage

Verslagperiode 1 januari 2022 – 30 juni 2022

Documentnr	RWS-2022/29606
Datum	22 september 2022
Status	definitief
Versie	1.0

Versie 0.0 Concept is op 30-08-2022 besproken in het MT HWBP

Versie 0.1 Concept is op 16-09-2022 besproken in het PBO

Versie 0.2 Eindconcept is op 22-09-2022 besproken in het Programmabestuur

Versie 1.0 Definitief door de Minister te verzenden aan de Tweede Kamer

Inhoud

1	Inleiding 4
1.1	Kerngegevens van het HWBP-2 4
1.2	Samenvatting hoofdpunten verslagperiode 5
1.3	Leeswijzer 6
2	Ontwikkelingen in en rond het programma 8
2.1	Algemene ontwikkelingen 8
2.2	Kwaliteit en auditing 8
2.3	Correspondentie met het parlement 8
2.4	Media 8
3	De scope van het programma 10
3.1	Programmascope 10
3.2	Projectscopes 10
4	Voortgang en planning 11
4.1	Voortgang van het programma 11
4.2	Planningssystematiek 12
4.3	Voortgang mijlpalen 13
5	Risicomanagement 15
5.1	Risicobeheersing op programma en issues op projectniveau 15
5.2	Risico's programmaniveau 15
5.3	Issues projecten 17
5.4	Algemeen beeld op programmaniveau 18
6	Financiën 20
6.1	Programmabudget 20
6.2	Programmaraming 21
6.3	Kasreeks 22
6.4	Apparaatskosten Rijkswaterstaat 23
6.5	Cumulatieve verplichtingen en uitgaven 23
	Bijlage A werkwijze subsidieverlening door het rijk 24
	Bijlage B afgeronde HWBP-2 projecten 25

1 Inleiding

1.1 Kerngegevens van het HWBP-2

Om Nederland duurzaam te beschermen tegen overstromingen vanuit de grote rivieren, meren en de Noordzee, toetsen de beheerders van de primaire waterkeringen regelmatig of deze primaire waterkeringen voldoen aan de vigerende veiligheidsnormen. In 2001 is deze toets voor het eerst uitgevoerd, in 2006 voor de tweede keer. Op basis van deze toetsen is een deel van de primaire waterkeringen afgekeurd. Verder bleek uit een toets in 2003, uitgevoerd door Rijkswaterstaat en de waterschappen, dat zeeweringen langs de Noordzeekust op een aantal locaties binnen 20 jaar niet meer aan de toen geldende veiligheidsnorm zouden voldoen. Deze locaties zijn aangemerkt als de 'Zwakke Schakels'. Op negen van deze locaties lag tevens een opgave tot verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, de zogenaamde 'Prioritaire Zwakke Schakels Kust'.

De maatregelen, die de beheerders moeten treffen om de in 2001 en 2006 afgekeurde keringen weer aan de vigerende veiligheidsnormen te laten voldoen, zijn op het tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) geplaatst.

Voorwaarden om op het HWBP-2 programma te komen zijn:

1. dat de waterkeringen zijn afgekeurd vanwege wijzigingen in de gestelde veiligheidsnorm, de hydraulische randvoorwaarden of de toetsvoorschriften;
2. dat verbetering van de veiligheidssituatie niet plaatsvindt vanuit een ander programma.

Regulier en/of achterstallig onderhoud behoort niet tot het HWBP-2 programma. Maatregelen, die voortkomen uit de derde toetsing van 2011 en de eerste Landelijke beoordeling (LBO-1), vallen niet binnen de scope van het HWBP-2, maar worden meegenomen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). In totaal worden in het HWBP-2 87 projecten gerealiseerd waarvan 69 projecten met 362,4 kilometer te versterken waterkeringen en 18 kunstwerken.

Op basis van de Waterwet komen de afgekeurde dijken en kunstwerken in aanmerking voor rijkssubsidie. Hiervoor toetst het rijk de maatregelen op basis van het robuust, sober en doelmatig op orde brengen van de waterveiligheid. De werkwijze die hierbij gehanteerd wordt, is beschreven in de bijlage A. De benodigde financiële middelen voor het HWBP-2 staan op de begroting van het Deltafonds en worden gevoed door bijdragen van het Rijk en de waterschappen op grond van de afspraken in het Bestuursakkoord Water.

Karakteristieken van het HWBP-2

Het HWBP-2 is op 22 maart 2011 door de Tweede Kamer aangewezen als 'Groot Project'. Door middel van de basisrapportage is de Tweede Kamer geïnformeerd over het programma. De basisrapportage beschrijft ook de verantwoordelijkheden van de partijen die bij het programma betrokken zijn.

De minister van Infrastructuur en Waterstaat draagt de eindverantwoordelijkheid voor het HWBP-2 programma. Dat betekent dat hij belast is met het vaststellen van het programma, het beoordelen van de subsidieaanvragen van de beheerders, het verstrekken van de subsidies en het rapporteren aan de Tweede Kamer.

De water- en hoogheemraadschappen (binnen het HWBP-2 veruit het grootste deel van de beheerders) kennen ieder hun eigen democratisch gekozen besturen. Als waterkeringen in de periodieke toetsrondes worden afgekeurd, zijn de beheerders verplicht maatregelen te treffen, zodat de afgekeurde keringen weer aan de vigerende wettelijke normen gaan voldoen. Voor deze maatregelen kan subsidie worden aangevraagd.

Binnen de kaders van de eigen verantwoordelijkheden geven het Rijk en de waterschappen, als uitvoeringsalliantie, invulling aan de opgave van het HWBP-2. Hierbij draagt de minister verantwoordelijkheid voor de subsidieverstrekking en de waterbeheerders voor de realisatie van de afzonderlijke projecten binnen het HWBP-2. Samen dragen zij bij aan het Deltafonds ten behoeve van de financiering van de subsidies. Gezien deze verantwoordelijkheidsverdeling zijn de formele sturingsmogelijkheden van het Rijk in het HWBP-2 in vergelijking met andere voormalige grote projecten, zoals Ruimte voor de Rivier (RvR) of Maaswerken, beperkt.

1.2 Samenvatting hoofdpunten verslagperiode

Voortgang van het programma

In verslagperiode is één project opgeleverd, zijnde de dijkversterking Eemdijken en Zuidelijke Randmeren. Per 30 juni 2022 voldoen 86 projecten aan de destijds geldende vigerende veiligheidsnorm en bevindt zich één project in de realisatiefase, zijnde het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam. Hiervoor geldt dat de vigerende planning onder druk staat. Het waterschap geeft een prognose van Q4 2027, deze planning dient nog getoetst te worden. Als de prognose is getoetst dan komt er meer duidelijkheid over de verwachte eindplanning van het project en is er ook meer zicht op de einddatum van het totale programma.

Tot en met 30 juni 2022 is voor het programma € 2.355 miljoen aan uitgaven gerealiseerd (zie figuur 1).

Scope

In de verslagperiode is de scope van het HWBP-2 niet gewijzigd en bestaat uit 87 projecten, waarvan 69 projecten met 362,4 kilometer te versterken waterkeringen en 18 kunstwerken.

Planning

In het afgelopen halfjaar is er één project opgeleverd, te weten dijkversterking Eemdijken en Zuidelijke Randmeren.

Issues / Risico's

Voor wat betreft het financiële risico heeft in de verslagperiode een actualisatie plaatsgevonden van het risicoprofiel op programmaniveau.

Het financiële risico op programmaniveau is met € 5,4 miljoen gedaald naar € 45,9 miljoen, door actualisatie van het onderdeel risico's onbepaald programmaniveau (VGR21 € 51,3 miljoen). Deze actualisatie betreft een berekening van 5% over de lopende projecten aangevuld met de raming van de kosten programmadirectie. Het project Eemdijken en Zuidelijke Randmeren, wat opgeleverd is heeft een raming van € 108 miljoen, waardoor het risico met 5% van € 108 miljoen is verlaagd. Het financiële risico op programmaniveau is exclusief de issues en risico's van het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam. De beoordeling van een deel van de door het betrokken hoogheemraadschap gerapporteerde meerkosten loopt nog. Een deel van de gerapporteerde issues en risico's is in de verslagperiode goedgekeurd en middels een herbeschikking aan de projectraming toegevoegd.

De totale financiële waarde van de risico's op projectniveau is in de rapportageperiode ongewijzigd ten opzichte van de VGR21. Deze risicoreservering bedraagt op 30 juni 2022 € 76,2 miljoen (VGR21 € 76,2 miljoen). Vanaf dit moment betreft het alleen nog de projectrisico's van het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam.

De totale risicoreservering bedraagt nu € 122,1 miljoen (VGR21 € 127,5 miljoen).

Financiën

Het actuele programmabudget is ongewijzigd en bedraagt op peildatum 30 juni 2022 € 2.755 miljoen (VGR21 € 2.755 miljoen).

De actuele programmaraming is in de huidige verslagperiode afgenomen met € 5 miljoen en bedraagt op peildatum 30 juni 2022 € 2.745 miljoen (VGR21 € 2.750 miljoen). Deze daling wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het opleveren van het project dijkversterking Eemdijken en Zuidelijke Randmeren waardoor het programmarisico onbenoemd geactualiseerd is.

Het programmabudget ligt € 10 miljoen hoger dan de programmaraming. Op dit moment is er dus geen spanning tussen programmaraming en programmabudget. Ten tijde van de VGR21 was er budgetruimte van € 5 miljoen.

De verwachting is dat programmabudget en –raming nog stevig muteren door:

- Ophoging van het programmabudget met € 40 miljoen uit een reservering op het Deltafonds ten behoeve van de resterende issues en risico's bij het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam (zie onder issues en risico's)
- Ophoging van de programmaraming als gevolg van als subsidiabel beoordeelde issues en risico's vanuit het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam (beoordeling loopt).

1.3

Leeswijzer

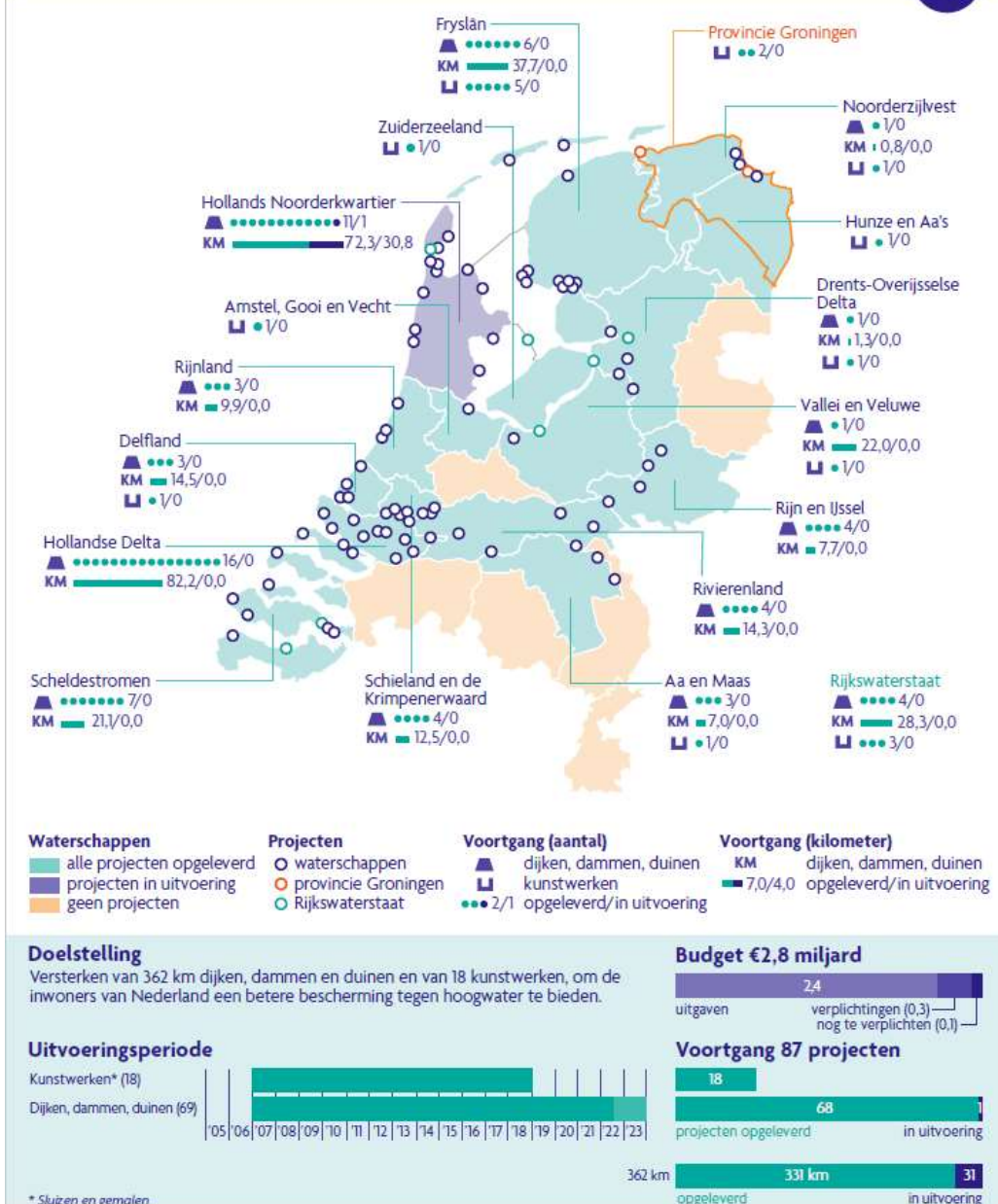
Hoofdstuk 2 bevat een toelichting op ontwikkelingen die zich in de rapportageperiode hebben voorgedaan in en rond het programma. In de daaropvolgende hoofdstukken komen de ontwikkelingen in de basisreferenties scope (3), planning (4), risico's (5) en financiën (6) van het HWBP-2 aan bod.

Hoogwaterbeschermingsprogramma 2

Stand van zaken per 30 juni 2022

Projecten (opgeleverd en in uitvoering)

87

Figuur 1 Samenvatting stand van het HWBP-2, peildatum 30 juni 2022

2 Ontwikkelingen in en rond het programma

2.1 Algemene ontwikkelingen

In de verslagperiode hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn op het programma. De meest relevante ontwikkelingen zijn hierna beschreven.

2.2 Kwaliteit en auditing

Het programma HWBP-2 is in afronding en de focus van het audit- en kwaliteitsprogramma richt zich op het uitvoeren van toetsen op de onderdelen waar zich nog risico's bevinden voor het HBWP-2. Dit betreft in hoofdzaak de afhandeling en onderbouwing van het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam. In de verslagperiode is een periodieke toets uitgevoerd op het inkoop- en aanbestedingsproces. Tevens is in deze toetsronde ook de vastlegging en verantwoording van de fase twee beschikkingen getoetst. Fase twee beschikkingen bevatten o.a. de doorlopende gerechtelijke procedures nadat het project gerealiseerd is. In de halfjaarlijkse toets zijn een aantal bevindingen en aanbevelingen gedaan voor de beheersing van de nog lopende processen.

2.3 Correspondentie met het parlement

De voortgang van het HWBP-2 stond op de convocatie van het Commissiedebat Water (07-06-2022). Verder heeft in de verslagperiode de volgende correspondentie over het HWBP-2 met de Tweede Kamer plaatsgevonden.

Datum	Onderwerp
4 april 2022	Brief aanbidding 21ste voortgangsrapportage van het Tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma van de minister van Infrastructuur en Waterstaat (32 698 nr. 66).
25 april 2022	Aanbidding accountantsrapport bij de 21ste voortgangsrapportage van het Tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma (32 698 nr. 67)
27 mei 2022	Beantwoording vragen commissie over de 21e Voortgangsrapportage Tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma (Kamerstuk 32698-69)

2.4 Media

In de eerste helft van 2022 is er media-aandacht geweest voor:

Westdijk

De sanering en het herstel van de Westdijk zijn afgerond. Op 29 juni 2022 heeft de aannemer het werk opgeleverd aan het waterschap. Hierdoor is de sanering van de Westdijk in Bunschoten gereed gemeld. In de lokale media (RTV Utrecht en de Gooi en Eemlander) is hier aandacht aan besteed.

Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam

Het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier blijft in de belangstelling van media staan. Op 7 april was er aandacht van RTVNH voor het succesvol slaan van damwanden bij Uitdam. Ook later op 29 mei was er hier aandacht voor bij het Noord Hollands Dagblad: 'Uitdam haalt opgelucht adem'.

Kinderdijk Schoonhovenseveer

In de periode 2013-2018 is de Lekdijk tussen Kinderdijk en Schoonhovenseveer door het Waterschap Rivierenland versterkt. Op 14 april 2021 heeft het waterschap een

rapport ontvangen van de heer Prof. dr. ir. Van Baars. Hij stelt in zijn rapport dat de dijkversterking op sommige punten niet goed is uitgevoerd. Deltares heeft op 2 juli 2021 geconcludeerd dat de dijk tussen Kinderdijk en Schoonhovenseveer veilig is en voldoet aan de destijds geldende normen. In een tweede rapport van Deltares dat in februari 2022 is gepresenteerd, wordt geconstateerd dat er tijdens de werkzaamheden onvoldoende zicht was op mogelijke vervormingen aan huizen en dat de risicobeheersing beter kan. De Commissie Van der Vlist constateert dat er onvoldoende regie was bij de schadeafhandeling. Dit heeft in februari media-aandacht gegenereerd. Onder andere in het lokale AD en H2O Waternetwerk.

3 De scope van het programma

3.1 **Programmascope**

In de huidige verslagperiode is de programmascope niet gewijzigd. De programmascope van het HWBP-2 omvat 87 projecten. De beheerders voeren deze projecten uit om te bewerkstelligen dat afgekeurde dijkvakken en kunstwerken weer aan de vigerende veiligheidsnormen voldoen. De ligging van de projecten is op de kaart (figuur 1) op bladzijde 7 weergegeven. Het betreft negen projecten uit de eerste toetsronde, negen 'Prioritaire Zwakke Schakels Kust' en 69 projecten uit de tweede toetsronde. De projecten worden onafhankelijk van elkaar gerealiseerd. In totaal worden 78 projecten door waterschappen en hoogheemraadschappen gerealiseerd, zeven door Rijkswaterstaat en twee door de provincie Groningen. De kaders die op deze ontwerpogave van toepassing zijn, vormen de condities om de opgaven van het HWBP-2 te realiseren. In totaal gaat het om 18 kunstwerken en 362,4 km dijken.

3.2 **Projectscopes**

In de verslagperiode hebben zich geen scopewijzigingen voorgedaan. Voor de beheerders bestaat per afgekeurde waterkering een veiligheidsopgave, dit is de projectscope. De beheerder werkt deze veiligheidsopgave uit in te treffen maatregelen.

4 Voortgang en planning

4.1 Voortgang van het programma

In de verslagperiode is één project opgeleverd, zijnde dijkversterking Eemdijken en Zuidelijke Randmeren. Bij het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam staat de vigerende planning onder druk. Het Hoogheemraadschap heeft bij dit project aangegeven dat de verwachte oplevering verschuift naar eind 2027. Nadere toelichting is opgenomen in paragraaf 4.3. Het toetsproces over de verwachte eindplanning is op dit moment lopende. Daarna is er ook zicht op de einddatum van het totale programma.

Op 30 juni 2022 bevindt zich nog één project in de realisatiefase. In totaal voldoen 86 projecten aan de destijds geldende vigerende veiligheidsnorm. De mutaties in de projectfase ten opzichte van voorgaande rapportage zijn gegeven in tabel 1.

Tabel 1

Mutaties in projectfase ten opzichte van vorige VGR

	VGR-20 30-06-2021	VGR-21 31-12-2021	Mutaties verslagperiode	VGR-22 30-06-2022
Planstudiefase	0	0	0	0
Realisatiefase	2	2	-1	1
Gerealiseerde maatregelen	73	73	+1	74
Op basis van nader onderzoek is gebleken dat de kering voldoet	12	12	0	12
Totaal	87	87	0	87

In het HWBP-2 wordt in totaal 362,4 kilometer dijken en 18 kunstwerken versterkt. Tabel 2 geeft het aantal nog lopende projecten per beheerder weer, met daarbij het aantal kilometers dijken en het aantal kunstwerken dat nog versterkt moet worden. Een overzicht van de afgeronde projecten is opgenomen in bijlage B. In Tabel 3 zijn de projecten opgenomen waarbij het project nog niet geheel financieel is afgerond. In de tabel is een prognose betreffende het moment van indiening van de afrekening opgenomen.

Tabel 2

Lopende projecten

	Totaal aantal lopende projecten	Projecten aan dijken, dammen, duinen		Projecten aan kunstwerken
HH Hollands Noorderkwartier	1	1	30,8 km	-
Totaal	1	1	30,8 km	-

Tabel 3

Nog financieel af te ronden HWBP-2 projecten

Beheerder	Code	Project	Prognose indiening afrekening
WS Hollandse Delta	WN-008	Dijkversterking Hoeksche Waard Zuid	Q4-2022
WS Fryslân	W2-030	Waddenzeedijk, Friese kust	Q4-2022
HH van Schieland en de Krimpenerwaard	W1-009	Bergambacht-Ammerstol-Schoonhoven	Q4-2022
HH van Schieland en de Krimpenerwaard	W2-002	Dijkversterking Krimpen	Q4-2022
WS Rivierenland	W2-055	Lekdijk KIS	Q4-2023
HH van Rijnland	W2-067	Kustversterking Katwijk	Q4-2022
HH van Rijnland	WZ-003	Kustversterking Noordwijk	Q4-2023
WS Vallei en Veluwe	W2-063	Eemdijken en Zuidelijke Randmeren	Q2-2023

4.2 Planningsystematiek

Om de voortgang van de projecten te kunnen monitoren, geven beheerders de belangrijkste mijlpalen in de projectplanningen aan. De onderliggende documenten bij deze en andere mijlpalen worden bij formele contactmomenten door het programmabureau HWBP-2 getoetst. Een mijlpaal wordt als behaald beschouwd na de schriftelijke bevestiging van een positief toetsresultaat.

In tabel 4 is met kleur (oranje, groen en rood) aangegeven of de vastgestelde datum van een mijlpaal bij een formeel contactmoment of met een verzoek tot wijziging (VtW) is aangepast. Via een VtW kan tussentijds de planning worden bijgesteld wanneer er een te groot verschil ontstaat tussen de vastgestelde mijlpalen en de prognose. Dit instrument wordt ingezet wanneer er niet op korte termijn een contactmoment is voorzien.

Bijgestelde mijlpalen worden in paragraaf 4.3 toegelicht. De planning van projecten is sterk afhankelijk van specifieke projectomstandigheden en actuele ontwikkelingen in de projecten. Daarom geven de beheerders ieder kwartaal een prognose van mogelijke ontwikkelingen in de planningen van projecten. Deze ontwikkelingen zijn niet in de tabel weergegeven aangezien deze nog niet zijn geformaliseerd.

Tabel 4 geeft een overzicht van de planning met daarin aangegeven de mijlpalen die zijn voorzien binnen de lopende projecten. De tabel geeft een weergave van de formeel vastgestelde projectplanningen. Daarnaast is deze tabel met ingang van deze VGR21 uitgebreid met een prognose vanuit het waterschap wanneer de verwachting is dat het project opgeleverd wordt.

Code	Naam	Beheerder	Projectfase	Vigerende datum		Prognose datum
				Start realisatie	Einde realisatie	valide realisatie
W2-004	Markermeerdijk Hoorn - Edam - Amsterdam	HH Hollands Noorderkwartier	realisatie	✓	2022 Q3	2027 Q4

Voortgang mijlpalen:

- ✓ Mijlpaal is behaald
- Mijlpaal is nog niet behaald

Tabel 4 Planning met mijlpalen van de lopende projecten, conform de verstreckte (her)beschikkingen en de prognose van het waterschap

Voortgang mijlpalen

Start realisatie

In deze verslagperiode is geen eerste subsidiebeschikking afgegeven voor een project.

Einde realisatie

In de verslagperiode is één project door de aannemer afgerond, zijnde dijkversterking Eemdijken en Zuidelijke Randmeren.

4.3

Ontwikkelingen in de planning van het HWBP-2

Hierna zijn de belangrijkste ontwikkelingen beschreven die zich in de verslagperiode hebben voorgedaan in de planning van de projecten.

Bijgestelde mijlpalen

In de verslagperiode zijn geen mijlpalen bijgesteld.

Ontwikkeling project Waddenzeedijk Friese Kust

Het project is eind 2016 afgerond maar bij één dijkvak met een lengte van 2,5 kilometer (van de in totaal 12,5 km) is er geconstateerd dat er sprake is van losliggende stenen, waardoor de beoogde 50 jaar levensduur niet wordt gehaald. Er zijn scenario's uitgewerkt voor de mogelijke vervolgstappen. Deze scenario's hebben een directe relatie met het HWBP-project Koehool-Lauwersmeer.

Ontwikkeling in de verslagperiode is dat na het besluit over het voorkeursalternatief voor het HWBP-project Koehool-Lauwersmeer een start is gemaakt met het maken van financiële afspraken over de geraamde herstelkosten voor het dijkvak met de losliggende stenen en de feitelijke aanpak te laten opnemen in het HWBP-project Koehool-Lauwersmeer.

Ontwikkeling project Eemdijken en Zuidelijke Randmeren

Van het project Eemdijken en Zuidelijke Randmeren zijn zeven van de acht deeltrajecten reeds in 2019 opgeleverd en financieel afgerekend. Het achtste deeltraject betreft de Westdijk en Eemdijk Noord (WEN), waarin thermisch gereinigde grond (TGG) was toegepast, waarvan in 2020 is besloten deze te verwijderen.

Het herstelwerk aan de Westdijk en de slootbodems in het achterland is op 29 juni 2022 afgerond en opgeleverd. Daarmee is nu de volledige 22 km voor het project Eemdijken en Zuidelijke Randmeren versterkt. Komende maanden worden afrondende werkzaamheden uitgevoerd en zal de financiële afhandeling plaatsvinden. Het waterschap gaat conform de vereisten in de subsidieregeling de kosten van het herstel trachten te verhalen op de aannemer.

Projecten die nog worden opgeleverd

Vanaf dit moment betreft dit één project:

- W2-004 Markermeerdijk Hoorn - Edam – Amsterdam

De uitvoering is in volle gang. Het waterschap heeft voor dit project (zoals eerder gemeld) meerkosten van circa € 130 miljoen gerapporteerd. Daarnaast is aangegeven dat de voorziene einddatum verschuift naar eind 2027 (was Q3 2022). Deze meldingen zijn exclusief de eventuele effecten uit dijktraject Durgerdam, PFAS en Corona. Een deel van de gerapporteerde meerkosten komt voort uit tegenvallers, die zich hebben voorgedaan na het moment van de subsidieverlening in november 2018 of die op dat moment nog onvoldoende uitgewerkt waren. De financiële- en planningsconsequenties hiervan worden in beeld gebracht. Dit is een ingewikkeld proces. Het Hoogheemraadschap heeft in deze verslagperiode voor het getoetste deel van de meerkostendossiers (omvang bijna € 57 miljoen) op 21 februari 2022

een herbeschikkingsaanvraag ingediend. Deze aanvraag is na toetsing op 29 juni 2022 aanvullend beschikt. Voor de resterende meerkostendossiers is de onderbouwing nog niet passend, daarover is het waterschap met de programmadirectie HWBP in gesprek. Dit proces is nog lopende. Afhankelijk van het tijdstip waarop deze onderbouwing van de overige meerkostendossiers door het waterschap wordt aangeleverd, kan in de komende verslagperiodes hiervoor voor de positief beoordeelde posten aanvullende subsidie verleend worden.

In deze verslagperiode heeft het waterschap aangegeven dat er meer tijd nodig is voor het ter inzage leggen van het ontwerp Projectplan Water voor het traject Durgerdam. De eerdere inschatting was dat dit eind 2022 zou gebeuren. Nu is er een vertraging gemeld naar eind 2023 (was oorspronkelijk Q1 2021). Deze extra tijd is nodig om een oplossing te vinden voor de versterkingsopgave in het licht van de gebleken autonome verzakking van de bebouwing die dicht tegen of in de dijk staat. Het Hoogheemraadschap is daarbij in overleg met de Programmadirectie over de subsidiabiliteit van de mogelijke oplossingsrichtingen.

5 Risicomanagement

5.1 Risicobeheersing op programma- en issues op projectniveau

Tot en met de VGR18 (peildatum 30 juni 2020) werd in dit hoofdstuk alleen ingegaan op de programmarisico's. Dit zijn risico's die niet in de projectenramingen zijn meegenomen.

Op het moment dat risico's zich voordoen, dienen deze opgenomen te worden in de raming van het project. In een groot programma hoeft een vertraging van een individueel project niet tot een vertraging in het programma te leiden. Echter, gezien het feit dat in dit programma nog maar één project nog lopend is, is dit wel het geval. Het individuele project is daarmee bepalend voor de doorlooptijd van het totale programma geworden. Om dat inzicht te kunnen geven, is dit hoofdstuk met ingang van VGR19 uitgebreid met issues van de projecten.

Een issue is een bekend probleem bij een project dat van invloed kan zijn op de programmadoelen in tijd en geld, de kwantificering is op dit moment nog niet vast te stellen.

5.2 Risico's programmaniveau

Door risicobeheersing werkt het programma aan het tegengaan van financiële tegenvallers en aan het voorkomen van vertraging. Door intensieve afstemming en communicatie worden risico's gesignaleerd en kunnen adequate maatregelen worden getroffen om gevolgen van risico's te beperken. De basis voor de risicobeheersing voor het gehele programma ligt bij de projecten; door de beheerders zal het merendeel van de risico's gesignaleerd en beheerst worden. Het risicomanagement door het programmabureau HWBP-2 is hierop aanvullend en richt zich zowel op risicobeheersing door de beheerders als door het programmabureau HWBP-2. Het overzicht van de risico's wordt elk half jaar geactualiseerd bij zowel de projecten als bij het programma. Nagegaan wordt of nieuwe risico's worden gezien, risico's zijn gewijzigd of aanvullende beheersmaatregelen nodig zijn. Het programmabureau HWBP-2 voert beheersmaatregelen uit, veelal in samenwerking met de beheerders, door onder andere (het faciliteren van) kennisdeling tussen de beheerders, het professionaliseren van de kennis bij de beheerders op specifieke onderwerpen en het bieden van specialistische kennis om de risico's beter te beheersen.

Risico's met gevolgen in tijd

Bovenop de issues (paragraaf 5.3) kunnen er risico's optreden.

Risico's met gevolgen in tijd voor het programma zijn die risico's uit de projecten die niet opgevangen kunnen worden in de afgesproken buffers van het project, waardoor deze gevolgen kunnen hebben voor de verwachte opleverdatum van een of meerdere projecten en daarmee voor het totale programma. De risico's zijn weergegeven in tabel 5.

De omvang van de risico's wordt uitgedrukt in het aantal projecten waarbij het risico zich kan voordoen met daarbij de mogelijke vertraging in maanden.

Het risicoprofiel van het programma neemt af naar mate het programma vordert en bestaat in deze fase van het HWBP-2 nog maar uit enkele risico's. De tijds- en financiële risico's worden gerapporteerd.

In deze verslagperiode is het risicoprofiel met gevolgen in tijd ongewijzigd.

Tabel 5

Toprisico's binnen het programma met gevolgen in tijd

<i>Risico's met gevolgen in tijd</i>	<i>Aantal projecten / vertraging</i>
Grootschalig herstel van de dijk noodzakelijk	1 project 18-24 maanden
Gewijzigde uitvoering kan leiden tot vertraging	1 project 12-24 maanden

De risico's met gevolgen in tijd worden hieronder toegelicht:

- *Grootschalig herstel van de dijk noodzakelijk*

Bij het project Dijkversterking Waddenzeedijk Friese kust is Elastocoast verwerkt op de dijk. Het project is eind 2016 afgerond. Later is echter geconstateerd dat er sprake is van losliggende stenen, waardoor de beoogde 50 jaar levensduur niet wordt gehaald. Er heeft monitoring plaats gevonden om de ontwikkeling van de problematiek in beeld te brengen. De resultaten zijn afgelopen jaar geanalyseerd en er zijn scenario's uitgewerkt voor de mogelijke vervolgstappen. Deze scenario's hebben echter een directe relatie met het HWBP-project Koehool Lauwersmeer, omdat een deel van dit project het project Waddenzeedijk Friese Kust overlapt. Na het besluit over het voorkeursalternatief voor het project Koehool-Lauwersmeer is in de verslagperiode een start gemaakt met de mogelijkheid om de geraamde herstelkosten vooraf af te rekenen en het feitelijke herstel op te nemen in het HWBP-project Koehool Lauwersmeer, zodat het HWBP-2 project afgesloten kan worden.

- *Gewijzigde uitvoering kan leiden tot vertraging*

Het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam heeft te maken met mogelijke consequenties van PFAS en Corona, daarnaast dient het ontwerp voor dijkvak Durgerdam nog uitgewerkt te worden en in procedure gebracht te worden. Het Hoogheemraadschap dient inzichtelijk te maken wat de mogelijke consequenties zijn voor de planning en de kosten.

Dit risico is van invloed op de einddatum van het totale programma. Deze kan na afronding van de toets op de planning van het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam, herzien worden.

Risico's met gevolgen in geld

Risico's met gevolgen in geld voor het programma zijn die risico's uit de projecten welke op dit moment niet zijn getoetst om op te kunnen nemen binnen de overeengekomen raming van het project, waardoor deze risico's consequenties kunnen hebben voor de programmaraming. De risico's met gevolgen in geld zijn weergegeven in tabel 6. De omvang van de risico's wordt uitgedrukt in het aantal projecten waarbij het risico zich kan voordoen met daarbij de totale verwachtingswaarde van de gevolgen in geld voor het programma. Ten opzichte van VGR21 zijn de programmarisico's in geld ongewijzigd. De totale benoemde risicoreservering blijft hiermee gelijk op € 15 miljoen.

<i>Risico's met gevolgen in geld</i>	<i>Aantal projecten / verwachtingswaarde gevolgen in geld</i>
Grootschalig herstel van de dijk noodzakelijk	1 project € 10,0 miljoen
Onvoldoende duidelijkheid in contractafspraken met ON inzake grondstoffengebruik	1 project € 5,0 miljoen
Gewijzigde uitvoering kan leiden tot meerkosten	1 project € p.m.

Toelichting op de risico's:

. Grootschalig herstel van de dijk noodzakelijk

Zie de toelichting onder risico's met tijd voor de omschrijving van het risico bij het project Dijkversterking Waddenzeedijk Friese kust. Naast de vertraging is er mogelijk ook sprake van extra kosten. In de verslagperiode is een start gemaakt met het ramen van de herstelkosten op basis van de vastgestelde variantkeuze voor de versterking van het project Koehool-Lauwersmeer. In de komende verslagperiode zal worden bepaald welk deel van de kosten voor het HWBP-2 programma zijn. Tot dat moment blijft de risicoreservering van € 10 miljoen staan.

. Onvoldoende duidelijkheid in contractafspraken met ON inzake grondstoffengebruik

Er is nog steeds sprake bij één opgeleverd project van een juridisch dispuut over de contractuele eisen. Het door de beheerder opgebouwde dossier is sterk en de kans dat het dispuut tot financiële consequenties leidt, wordt laag ingeschat. Als dit risico wel optreedt, kan dit financiële consequenties hebben, waarbij een financieel beroep op het programma kan worden gedaan. In de verslagperiode heeft de tegenpartij, die in beroep was gegaan, het beroep ingetrokken dit betrof het project Kinderdijk-Schoonhovenseveer. De risicoreservering van € 5 miljoen op programmaniveau blijft gehandhaafd, maar is nu van toepassing op één project.

. Gewijzigde uitvoering kan leiden tot vertraging en meerkosten

Zie de toelichting onder risico's met tijd voor de omschrijving van het risico bij het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam. Het hoogheemraadschap maakt nog inzichtelijk wat de consequenties zijn voor de overeengekomen projectraming.

. Diverse risico's

Voor het project Kinderdijk-Schoonhovenseveer speelt dat een aantal schadedossiers reeds is afgewikkeld. Voor de overige gevallen monitort het waterschap de beweging in een groot aantal objecten (woningen) totdat een stabiele situatie is bereikt. Dit is onderdeel van zorgvuldige nazorg na oplevering van het project en voor een aantal schadezaken randvoorwaarde voor het afwikkelen van de opgetreden schade. Het kan zich voordoen dat het programma hierop financieel wordt aangesproken. Op dit moment is geen zicht op de eventuele financiële gevolgen en zijn hier geen extra reserveringen voor opgenomen. Bij de aanvraag van de fase 2 beschikking is uitgegaan van een afwikkeling op uiterlijk 31-12-2021. Ontwikkelingen, zoals de afhandeling van schadedossiers, het rapport van Van Baars en de claim van de aannemerscombinatie, maken dat deze datum niet haalbaar is gebleken. Deze wordt nu ingeschat 31-12-2023.

5.3 Issues projecten

In deze paragraaf worden de issues binnen de projecten van het HWBP-2 verwoord, die van invloed kunnen zijn op de planning van het totale programma HWBP-2.

<i>Issue</i>	<i>Project</i>
1. Gewijzigde uitvoering en/of eisen leidt tot vertraging en meerkosten t.o.v. verleende beschikking	1 project

Toelichting op het issue:

Issue gewijzigde uitvoering en/of eisen leidt tot vertraging en meerkosten t.o.v. verleende beschikking

Bij het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam hebben zich na het moment van subsidiebeschikking in november 2018 een aantal tegenvallers voorgedaan en bleek dat een aantal objecten onvoldoende uitgewerkt waren. Zo was vanwege de vertraging in de uitvoering van het project de beoogde zandwinlocatie niet langer beschikbaar. Daardoor moest uitgeweken worden naar een alternatieve zandwinlocatie waar aangescherpte vergunningsvoorwaarden vanwege Programma Aanpak Stikstof (PAS) op van toepassing zijn. Dit brengt meerkosten met zich mee. De consequenties van deze tegenvallers worden meegenomen in het lopende contactmoment, waarbij de voortgang en meerkosten worden getoetst op subsidiabiliteit (C5 moment) door het programmabureau. Na de beoordeling is dit issue te kwantificeren en worden de resultaten opgenomen in de overeengekomen planning en raming van het project. In de verslagperiode is een deel van de meerkosten aanvullend beschikt.

5.4 Algemeen beeld op programmaniveau

De financiële omvang van de risico's bedraagt € 45,9 miljoen en bestaat voor € 15,0 miljoen uit benoemde risico's en voor € 30,9 miljoen uit onbenoemde risico's.

De financiële omvang van de benoemde en gekwantificeerde risico's is in de verslagperiode ongewijzigd. Dit is exclusief de nog te toetsen meerkosten van het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam. Een deel van de ingediende meerkosten is positief beoordeeld. Hiervoor is in de verslagperiode een herbeschikking doorgevoerd.

Inhoudelijk zijn de (mutaties in de) risico's toegelicht in paragraaf 5.2.

De financiële waarde van de gekwantificeerde onbenoemde risico's is in de verslagperiode ongewijzigd. De reservering voor de onbenoemde risico's bedraagt 5% van de projectramingen van de nog lopende projecten inclusief het budget programmabureau. Deze is met een bedrag van € 5,4 miljoen verlaagd.

Tabel 7

Financiële waarde risico's op
 programmaniveau,
 weergegeven in miljoen
 euro

	VGR-20 30-06-2021	VGR-21 31-12-2021	Mutaties verslagperiode	VGR-22 30-06-2022
Benoemde risico's op programmaniveau	15,0	15,0	0,0	15,0
'Onvoldoende duidelijkheid in contractafspraken met ON inzake grondgebruik'	5,0	5,0	0,0	5,0
'Grootschalig herstel van de dijk noodzakelijk'	10,0	10,0	0,0	10,0
'Gewijzigde uitvoering kan leiden tot vertraging en meerkosten'	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	-	<i>p.m.</i>
Diverse risico's	0,0	0,0	0,0	0,0
Onbenoemde risico's programmaniveau	33,4	36,3	-5,4	30,9
Financiële verwachtingswaarde risico's op programmaniveau	48,4	51,3	-5,4	45,9

6 Financiën

6.1 Programmabudget

In de verslagperiode is het beschikbare budget van € 2.755,3 miljoen niet gewijzigd. Het huidige programmabudget heeft nog het prijspeil 2020. De indexering die voor het HWBP-2 beschikbaar is gesteld, was in de begrotingsperiode niet op het programmabudget verantwoord. In de komende verslagperiode wordt deze voor het jaar 2021 en 2022 doorgevoerd.

Tabel 8 geeft de budgetreeks aan.

Tabel 8

Budgetreeks in de rijksbegroting, weergegeven in miljoen euro
Prijspeil 1-1-2020

	Totaal	t/m 2021	2022	2023	2024 e.v.
VGR-20 30-06-2021	2.675,0	2.426,8	69,4	89,2	89,6
VGR-21 31-12-2021	2.755,3	2.363,6	176,8	82,5	132,4
VGR-22 30-06-2022	2.755,3	2.363,6	68,3	107,90	215,5
Verwerking terugbetaling voorschotten *)	8,4	8,4	0,0	0,0	0,0
Bijdragen Provincie	4,4	4,4	0,0	0,0	0,0
VGR-22 30-06-2022	2.768,1	2.376,4	68,3	107,90	215,5

*) Conform de begrotingsregels worden terugbetalingen van verstrekte voorschotten bruto verantwoord ofwel als ontvangst en hogere uitgaven verantwoord. Het uitgavenbudget voor HWBP-2 bedraagt daarmee € 2.768,1miljoen. Gesaldeerd met de ontvangsten bedragen de kosten voor HWBP-2 € 2.755,3 miljoen.

Tabel 9 geeft inzicht in de gebudgetteerde ontvangsten van de waterschappen voor de financiering van het HWBP-2. Deze ontvangsten bedragen in totaal € 1.029,0 miljoen.

Tabel 9

Ontvangsten van de waterschappen t.b.v. budget HWBP-2, weergegeven in miljoen euro
Prijspeil 1-1-2021

	Totaal	t/m 2021	2022	2023	2024
VGR-20 30-06-2021	1.028,7	1.028,7	0,0	0,0	0,0
VGR-21 31-12-2021	1.028,9	1.028,9	0,0	0,0	0,0
VGR-22 30-06-2022	1.029,0	1.028,9	0,1	0,0	0,0

Tabel 10 geeft een overzicht van de gerealiseerde ontvangsten van de waterschappen, conform de afspraken uit het Bestuursakkoord Water. In de verslagperiode is een bedrag van circa € 88 duizend ontvangen.

Tabel 10

Cumulatieve ontvangsten waterschappen, weergegeven in miljoen euro

	t/m VGR-21 31-12-2021	Mutaties VGR 22	t/m VGR-22 30-06-2022
Ontvangsten	1.028,9	0,1	1.029,0

6.2

Programmaraming

De programmaraming bestaat uit het totaal van de gerealiseerde en de nog te realiseren kosten voor het HWBP-2. De raming is samengesteld uit de door de beheerders opgestelde projectprognoses of de waarde van de geïndexeerde verstrekte beschikkingen, de kosten voor het programmabureau HWBP-2 (overige projectkosten) en het programma onvoorzien. Gegeven de op dit moment geldende inzichten wordt de omvang van het programma-onvoorzien toereikend geacht.

De programmaraming is in de verslagperiode per saldo met ruim € 5 miljoen afgenomen en bedraagt op 30 juni 2022 € 2.745 miljoen. Deze afname komt voort uit de post programma onvoorzien. Deze laatste is een rekenkundige post t.o.v. de raming van de nog lopende projecten. In de verslagperiode is er één project opgeleverd, waardoor het bedrag waarover de post programma onvoorzien wordt berekend is verlaagd.

Binnen de programmaraming bedraagt de totale omvang van de onvoorzien kosten € 122 miljoen, bestaande uit € 76 miljoen onvoorzien op projectniveau en € 46 miljoen onvoorzien op programmaniveau. In tabel 11 is de opbouw van de programmaraming weergegeven. De mutaties zijn hierboven toegelicht.

Tabel 11

Programmaraming, weergegeven als verwachtingswaarde in miljoen euro Prijspeil 1-1-2021

	VGR-20 30-06-2021	VGR-21 31-12-2021	Mutaties verslagperiode	VGR-22 30-06-2022
Subtotaal projectramingen	2.593	2.651	0	2.651
Project voorzien	2.517	2.575	0	2.575
Project onvoorzien	76	76	0	76
Overige projectkosten	48	48	0	48
Programma onvoorzien	48	51	-5	46
Totaal HWBP-2	2.689	2.750	-5	2.745

Op basis van de doorrekening van de programmaraming is de verwachting dat de bandbreedte van de uitgaven tussen € 2,7 miljard en € 2,8 miljard ligt.

Overige projectkosten

Deze kosten bestaan uit de gerealiseerde kosten tot en met 30 juni 2022 en een door het programmabureau HWBP-2 de verwachte programmabureaunkosten over de periode tot en met 2027. De raming van deze kosten is in de verslagperiode ongewijzigd en bedraagt € 48 miljoen.

Programma onvoorzien

In de verslagperiode is de financiële verwachtingswaarde verlaagd met € 5 miljoen en die heeft per 30 juni 2022 een totale waarde van € 46 miljoen. Dit is in hoofdstuk 5 toegelicht.

Projectramingen

Het totaal van de projectramingen is in de verslagperiode ongewijzigd gebleven op een bedrag van € 2.651 miljoen. Een onderverdeling van de projectkosten naar projectfase is weergegeven in tabel 12.

Tabel 12

Projectkosten per projectfase, weergegeven in miljoen euro
Prijspeil 1-1-2021

	VGR-20 30-06-2021	VGR-21 31-12-2021	Mutaties verslagperiode	VGR-22 30-06-2022
Subtotaal lopende projecten	620	679	-109	570
<i>Projecten in planstudie</i>	0	0	0	0
<i>Projecten in realisatie</i>	620	679	-109	570
Gerealiseerde projecten	1.973	1.972	+109	2.081
Totaal projectramingen	2.593	2.651	+0	2.651

Tabel 13 bevat een onderverdeling van de projectkosten naar beheerders, zowel in de planstudiefase als in de realisatiefase.

Tabel 13

Raming van de projecten in planstudiefase en realisatiefase per beheerder, weergegeven in miljoen euro
Prijspeil 1-1-2021

	VGR-20 30-06-2021		VGR-21 31-12-2021		VGR-22 30-06-2022	
	aantal projecten	raming	aantal projecten	raming	aantal projecten	raming
Beheerder						
HH Hollands Noorderkwartier	1	513	1	570	1	570
Overige beheerders en innovatiebijdrage	1	107	1	109	0	0
Lopende projecten	2	620	2	679	2	570
Gerealiseerde projecten	85	1.973	85	1.972	86	2.081
Totaal	87	2.593	87	2.651	87	2.651

Tabel 14

Projectkosten per type bekostiging, weergegeven in miljoen euro
Prijspeil 1-1-2021

	VGR-20 30-06-2021	VGR-21 31-12-2021	VGR-22 30-06-2022
Subsidieprojecten en innovatiebijdrage	1.823	1.881	1.881
Projecten Zwakke Schakels	606	606	606
Projecten Rijkswaterstaat	164	164	164
Totaal projectramingen	2.593	2.651	2.651

6.3

Kasreeks

Ten behoeve van de Rijksbegroting stelt het programmabureau HWBP-2 iedere verslagperiode een overzicht op van realisatie en prognose van verplichtingen en kasuitgaven voor het lopende jaar en de jaren daarna. De kasreeks is gebaseerd op prognose van de beheerders die zijn beoordeeld door het programmabureau. In tabel 15 is deze kasreeks opgenomen.

Tabel 15

Kasreeks, weergegeven in miljoen euro

	Totaal	t/m 2021	2022	2023	2024 e.v.
VGR-20 30-06-2021	2.689	2.455	84	83	67
VGR-21 31-12-2021	2.750	2.365	126	108	151
VGR-22 30-06-2022	2.745	2.365	70	62	248

6.4 Apparaatsbudget Rijkswaterstaat

Om inzicht te geven in de integrale kosten van het HWBP-2 is in tabel 16 aangegeven hoeveel budget voor de apparaatskosten Rijkswaterstaat in de begroting is opgenomen. Het budget van de interne kosten bedraagt per 31 december 2021 in totaal € 33 miljoen. Het budget is ongewijzigd. Dit bedrag is conform de afspraken met betrekking tot de bekostigingssystematiek van RWS niet opgenomen in de raming en het programmabudget van het HWBP-2.

6.5 Cumulatieve verplichtingen en uitgaven

Tabel 16 geeft een overzicht van de cumulatieve financiële verplichtingen die sinds de start van het programma tot en met 30 juni 2022 door het programma zijn aangegaan. In de verslagperiode heeft er geen aanbesteding plaatsgevonden. Er is voor € 57,3 miljoen aan nieuwe verplichtingen aangegaan en voor € 0,1 miljoen aan eerder aangegane verplichtingen vrijgevallen. Deze mutatie wordt hoofdzakelijk verklaard door de herbeschikking voor het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam.

Tabel 16

Cumulatieve verplichtingen, incl. BTW, weergegeven in miljoen euro

	t/m VGR-21 31-12-2021	Mutaties VGR 22	t/m VGR-22 30-06-2022
Nieuwe verplichtingen		57,3	
Vrijgevallen verplichtingen		0,1	
Verplichtingen	2.600,0	57,2	2.657,2

Op basis van de aangegane verplichtingen kunnen betalingen worden verricht. In de verslagperiode is er één voorschot verleend op een bestaande beschikking. Dit is in tabel 16 opgenomen. Tevens zijn in tabel 17 de uitgaven zichtbaar, die sinds de start van het programma tot en met 30 juni 2022 zijn gedaan.

In verslagperiode is voor een bedrag van in totaal € 3,2 miljoen aan uitgaven gerealiseerd.

Tabel 17

Cumulatieve uitgaven, incl. BTW, weergegeven in miljoen euro

	t/m VGR-21 31-12-2021	Mutaties VGR 22	t/m VGR-22 30-06-2022
Uitgaven	2.357,9	3,2	2.361,1

Bijlage A werkwijze subsidieverlening door het rijk

Tijdens de zes jaarlijkse toetsingen van de primaire waterkeringen in het kader van de Waterwet onderzoeken de beheerders deze waterkeringen op verschillende faalmechanismen. Zodra in de eerste of tweede toetsronde werd geconstateerd dat een kering als gevolg van één faalmechanisme niet voldeed, werd de kering afgekeurd.

De beheerders zorgen voor het op sterkte brengen van de waterkering. Op basis van de Waterwet komen de maatregelen van het HWBP-2 in aanmerking voor subsidiëring door het rijk. Hiertoe toetst het rijk de maatregelen aan de subsidiërcriteria robuust, sober en doelmatig. Op basis hiervan geeft het ministerie een voorlopige beschikking af die als grondslag dient voor de uitbetaling van voorlopige subsidies aan de beheerder. De hoogte van definitieve subsidie wordt op basis van nacalculatie door het rijk vastgesteld. Voor rechtmatige subsidieverstrekking vindt een aantal van contactmomenten tussen beheerders en rijk plaats. Elk contactmoment wordt onderbouwd met kwantitatief en kwalitatief adequate documentatie.

Contactmoment 1 Startnotitie: dit contactmoment vindt plaats wanneer de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (voorheen Startnotitie MER) in concept is opgesteld. Bij dit contactmoment gaat het erom dat wordt vastgesteld dat de juiste ontwerpogave en de juiste uitgangspunten worden gehanteerd en of het palet aan principeoplossingen ook een oplossing bevat die later als sober, doelmatig en robuust aangemerkt kan worden. Het zoeken van de mogelijke oplossingen is een iteratief proces waarbij de effecten van alle varianten worden afgewogen. Indien er nog veel onzekere variabelen zijn kan in het proces vóór het vaststellen van het voorkeursalternatief nog sprake zijn van (sterk) variërende plannings- en kostenramingen.

Contactmoment 2 Voorkeursalternatief: doel van dit contactmoment is om te bepalen welke ontwerpvarianten bestaan en hoe de afweging heeft plaatsgevonden die tot het voorkeursalternatief heeft geleid. Het rijk toetst of het voorkeursalternatief als sober, doelmatig en robuust aangemerkt kan worden. Indien ook andere belangen dan het veiligheidsbelang een plaats hebben gekregen in het voorkeursalternatief toetst het ministerie welk deel van de te maken kosten aan veiligheid is toe te rekenen en voor subsidie in aanmerking komt.

Contactmoment 3 Projectplan: bij dit contactmoment wordt het concept projectplan (voorheen: dijkversterkingsplan) getoetst op de criteria sober, doelmatig en robuust. Bij dit contactmoment wordt bepaald welk deel van de te maken kosten gerelateerd is aan de veiligheidsopgave en derhalve voor subsidie in aanmerking komt. De toetsing vindt plaats voordat het projectplan de inspraakprocedure ingaat en de goedkeuringsprocedure van de provincie doorloopt. Nadat het projectplan door de provincie is goedgekeurd kan het waterschap een subsidieaanvraag indienen. Het ministerie geeft naar aanleiding van de subsidieaanvraag een voorlopige beschikking af die als grondslag dient voor de uitbetaling van voorlopige subsidies aan de beheerder.

Contactmoment 4 Voorbereiden aanbesteding: dit contactmoment dient om aan de hand van de opgestelde marktuitvraag dan wel het opgestelde bestek te bepalen welke aanbestedingsrisico's bestaan en welke maatregelen kunnen worden getroffen om deze te reduceren of voorkomen.

Contactmoment 5 Realisatie: tijdens de realisatie van projecten wordt door middel van rapportages en de jaarverantwoordingen de gerealiseerde en geplande voortgang gevolgd. Indien de realisatie daartoe aanleiding geeft, volgt een contactmoment 5 teneinde dreigende realisatie risico's te reduceren of voorkomen.

Contactmoment 6 Oplevering: zodra het project is afgerond, toont de beheerder aan dat de in het formeel goedgekeurde projectplan beschreven aanpassingen aan de hoogwaterkering zijn gerealiseerd en dat de waterkering aan de vigerende norm voldoet.

Eindafrekening

Een eindafrekening wordt opgesteld na het behalen van het C6 moment, waarbij de verstrekte voorlopige subsidies worden verrekend met de werkelijk gemaakte kosten. Ook wordt dan de subsidiebeschikking definitief vastgesteld.

BIJLAGE B afgeronde HWBP-2 projecten

Beheerder	Code	Project	
WS AGV	WN-006	Ipersloter-en Diemerdammersluis	
HH Hollands Noorderkwartier	W1-001	Havendijk den Helder	
HH Hollands Noorderkwartier	W2-001	Balgzanddijk	
HH Hollands Noorderkwartier	W1-006	Wieringermeerdijk omgelegde Stonteldijk	
HH Hollands Noorderkwartier	W2-003	Markermeerdijk Hoorn - Enkhuizen	
HH Hollands Noorderkwartier	W2-024	Prins Hendrikpolder, steenbekleding	**
HH Hollands Noorderkwartier	W2-036	Dijkversterking Waddenzeedijk Texel	
HH Hollands Noorderkwartier	W2-064	Bergen aan Zee	*
HH Hollands Noorderkwartier	W2-066	Egmond aan Zee	*
HH Hollands Noorderkwartier	W2-080	Koegraszeedijk	
HH Hollands Noorderkwartier	W2-085	Hoogwaterkering Den Oever	
HH Hollands Noorderkwartier	WZ-001	Zwakke schakels Noord-Holland	
WS Hollandse Delta	W1-003	Versterking Buitenhavendijk Middelharnis	
WS Hollandse Delta	W2-026	Dijkversterking Nieuwe Stadse Zeedijk	
WS Hollandse Delta	W2-028	Dijkversterking Oostmolendijk	
WS Hollandse Delta	WN-001	Dijkversterking Hellevoetsluis	
WS Hollandse Delta	WN-002	Dijkversterking Brielse Maasdijk	*
WS Hollandse Delta	WN-003a	Dijkversterking Spui Oost	
WS Hollandse Delta	WN-003b	Zettingsvloeiing Spui	
WS Hollandse Delta	WN-004	Dijkversterking Spui West	
WS Hollandse Delta	WN-005	Dijkversterking Eiland van Dordrecht	
WS Hollandse Delta	WN-008	Dijkversterking Hoeksche Waard Zuid	***
WS Hollandse Delta	WN-009	Dijkversterking Hoeksche Waard Noord	
WS Hollandse Delta	WN-014a	Dijkversterking IJsselmonde Noord en Zuid	*
WS Hollandse Delta	WN-014b	Dijkversterking Hilledijk	*
WS Hollandse Delta	WN-025	Zettingsvloeiing Dordtsche Kil	
WS Hollandse Delta	WZ-006	Kust van Voorne	
WS Hollandse Delta	WZ-007	Flauwe Werk	
WS Fryslân	W2-013	Havendammen en steenbekleding Stavoren	
WS Fryslân	W2-014	IJsselmeer kleibekleding en pipingmaatregelen	
WS Fryslân	W2-021	Havendam Lemmer	
WS Fryslân	W2-030	Waddenzeedijk, Friese kust	***

WS Fryslân	W2-045	Terschelling, Waddenzeekering	
WS Fryslân	W2-049	Ameland	
WS Fryslân	WN-016	Johan Frisoluis Stavoren	
WS Fryslân	WN-019	Rienschluis te Lemmer	
WS Fryslân	WN-020	Oude Zeesluis te Stavoren	*
WS Fryslân	WN-021	Inlaat Tacozijsluis	*
WS Fryslân	WN-022	Inlaat Teroelsterkolk	*
HH van Schieland en de Krimpenerwaard	W1-008	Nederlekdijsluis	
HH van Schieland en de Krimpenerwaard	W1-009	Bergambacht-Ammerstol-Schoonhoven	***
HH van Schieland en de Krimpenerwaard	W2-002	Dijkversterking Krimpen	***
HH van Schieland en de Krimpenerwaard	WN-017	Achterland Maeslantkering	*
WS Rivierenland	W1-010	Benedenstad Nijmegen	
WS Rivierenland	W2-042	Merwededijsluis te Werkendam	
WS Rivierenland	W2-055	Lekdijsluis KIS	***
WS Rivierenland	W2-078	Diverse pipingmaatregelen	
WS Scheldestromen	W2-019	Onrustpolder Noord-Beveland	
WS Scheldestromen	W2-025	Kruiningenpolder	
WS Scheldestromen	W2-031	Zimmermanpolder Zuid-Beveland	
WS Scheldestromen	W2-082	Noorderstrand Schouwen	
WS Scheldestromen	WN-010	Westkapelle	
WS Scheldestromen	WN-011	Vlissingen	
WS Scheldestromen	WZ-009	Zwakke Schakels Zeeuws Vlaanderen	
HH van Delfland	W2-079	Gemaal Westland	
HH van Delfland	WN-018	Achterland Maeslantkering	*
HH van Delfland	WZ-004	Scheveningen	
HH van Delfland	WZ-005	Delflandse kust	
HH van Rijnland	W2-067	Kustversterking Katwijk	***
HH van Rijnland	W2-068	Zandvoort, boulevard	*
HH van Rijnland	WZ-003	Kustversterking Noordwijk	***
WS Aa en Maas	WN-012	Keent en Keent - Grave	
WS Aa en Maas	WN-015	Kunstwerken Boxmeer - Grave	
WS Aa en Maas	WN-023	Heusden	*
WS Aa en Maas	WN-024	Boxmeer	
WS Noorderzijlvest	W2-018	Afvalwaterleidingen	
WS Noorderzijlvest	W2-069	Waddenzeedijsluis Nieuwstad	
WS Groot Salland	W2-058	IJsseldijsluis bij Windesheim	
WS Groot Salland	W2-088	Gemaal Westerveld bij Zwolle	
WS Rijn en IJssel	W2-074	Den Elterweg te Zutphen	

WS Rijn en IJssel	W2-075	IJsseldijk stadsgracht Doesburg	
WS Rijn en IJssel	W2-077	Twentekanaaldijk	
WS Rijn en IJssel	W2-089	Pleijweg, Schaapdijk, Broekdijk te Arnhem	
WS Vallei en Veluwe	WN-013	Gemaal Antlia	
WS Vallei en Veluwe	W2-063	Eemdijken en Zuidelijke Randmeren	***
WS Hunze en Aa's	W1-004	Oude zeesluis Delfzijl	
WS Zuiderzeeland	W2-010	Kadoelersluis	
Provincie Groningen	W1-005	Schutsluis complex Delfzijl	
Provincie Groningen	W1-007	Keersluis Lauwersoog	
RWS Midden Nederland	R2-006	Houtribdijk	
RWS Noord Holland	R2-029	Molwerk in de Mokbaai, Texel	
RWS IJsselmeergebied	R2-011	Roggebotsluis	
RWS IJsselmeergebied	R2-016	Nijkerkersluis	
RWS Zeeland	R2-022	Veerhaven Kruiningen	
RWS Zeeland	R2-034	Sluizencomplex Terneuzen	
RWS Oost Nederland	R2-062	Keersluis Meppelerdiep Zwartsluis	

Op basis van nader onderzoek is gebleken dat de kering voldoet aan de vigerende veiligheidsnorm, zonder dat maatregelen hoeven te worden getroffen.

*

** *Het project voldoet aan de norm voor steenbekleding, maar wordt verder versterkt in W2-036*

Het project is opgeleverd, maar financiële afwikkeling dient nog plaats te vinden.